Forordning /
Sem fyrer seiger Straff i Legords-Sokum a Islande /
Kollud

Stoore-Doomur.

Allra-Nadugast Confirmeradur af Kong
FRIDERICH II.

MJer Arne Gysla Son / Þorlakur Einarsson / Guñar Gysla Son / Halldor Einarsson / Snæbiørn Halldorsson / Biørn Þorleifsson / Jon Olafsson / Brandur Einarsson / Þordur Gudmundsson / Gysle Sveinsson / Hallur Olafsson / Þorvardur Biørnsson / Þorer Sveinsson / Þorsteinn Oddsson / Gudmundur Jonsson / Einar Gysla Son / Einar Palsson / Jon Sigurdsson / Magnus Ketillsson / Petur Þorleifsson / Magnus Jonsson / Arne Jonsson / Magnus Jonsson / Oddur Thumasson. Giorum ollum og serhveium kuñigt / þeim sem þetta Bref hyrtist / lesa edur heyra lesed / Ad Arum epter Guds Burd M. D. LX. IIII. Fostudageñ næstañ fyrer Visitatio Mariæ / þañ þrijtugasta Dag Junij / a fimta Aare Rijkis þess Hoybornasta / Stoormegtugasta / Vijdfrægasta Forsta og Herra Kongs FRIDREKS ANNARS þess Nafns / med Guds Nad / Konge til Danmerkur og Noregs / Vors Allra Kiærasta og Nadugasta Herra / a Almeñelegu Øxarar Þinge. Verum vier tilnefnder af Ærligum og Velburdugum Meñum Pale Vigfussyne Legmañe Suñan og Austañ / og Eggert Hañessyne fyrer Nordañ og Vestañ a Islande / fulla Grema ad gipta / sem standa skyllde um Aldur og Afe /

)(1 fyrer

fyrer allt Folk a Islande / Una og Gamla / Karlmen̄ og Konur fra þeim Deige / hvørſu miklar Fie-Sekter / og hvar Refſingar vera ſkyll-de a Frændſeme og Mægda Spiøllum / Hoordoomum og Frillulífe / ſem ad i vorum Islendſkum Løgum ei var ſo Fullulega ne Skilmerkelega um-malgad edur tileinkad / med þvi þan̄ Heidurlege / Velbyrduge og Hattaktade Høfuds-Man̄ Pall Stigsſon / Kongl. Majeſt. Befalnings Man̄ yfer allt Island hafde hier Dooms um bediſt af Løgmon̄unum / og þootte hier ſo ſtoorleg Þørf og Naudſyn̄ a vera ſaker þeirrar Ohæfu og Fordæduſkapar / ſem ſo margan̄ hender opt og ofialdan / Ar epter Ar / meſt ſaker Hegningarleyſis / ſem Gud Forbetre / og etc.

Þa høfum vier þeſſa Grein a giørt / ad þær 17. Perſoonur Karl-man̄a og Kven̄a ad Frændſeme og Mægdum / ſem til eru greindar i þeim gømlu Kyrkiu-Løgum ſem vered hafa hier i Landed ad Fornu / ſkulu falla til Oboota Mala / og hafa fyrergiørt Lífenu / Karl-men̄ hegg viſt / en̄ Konur dreckiſt / þeirra Fie / Faſt og Lauſt ſtande til Vors Nadugaſta Herra Kongſins Nada / hveria Vægd og Myſkun ſem Hans Naadeit Naad / fyrer Guds Skulld og vorn audmiukan̄ Þienar-Stad / ſaker Fatæktar Landſins vill hier a giøra / ſo ad helfter þeirra Peningar mætte falla under Han̄s Naad og Krununa / en̄ halfa til Fa-tækra nanuſtu Erfingia / epter þvi ſem vottar R. Boot. Vyrduglegs Herra Magnuſar Kongs Hakonarſonar um̄ øll Oboota Mal / utan̄ Land-Raad og Droттens Svik vid Kong.

Þær Perſoonur ſem fyrrnære eru ad Mægdum en̄ fyrr eru taldar i greindum Løgum / og þar ſtoodu ecke tilgreindar / ſem eru / Kona Moodur-Broodurs og Fødur-Broodurs / Broodur-Dootter Konu Man̄s / og Syſtur-Dootter Konu Man̄s / og adrar Perſoonur jafnſkyll-dar og mægdar / ſo i Karllegg ſem Kven̄a: Þa ſetium vier þar a 9. Marka Sekt a hvoriu um̄ ſig / og i Refſing 9. Vandar-Høgg hvørt um̄ ſig ſem Brotlegt verdur / og Syſlumen̄ ſkylldugа heim i Syſl-un / þa Refſing a ad lata leggia. En̄ kun̄e þeſſer Men̄ i an̄ad Sin̄ Brotleger ad verda / og falla i ſømu Sak ſin a milli / edur ødrum jafnnærrum Perſoonum: þa ſieu baug ſek. 13. Mørkum føre um̄ ſig / og miſſe Hudena fyrer Vallismanne. Kun̄e þeſſer Men̄ i þridia Sin̄e Brotleger ad verda i ſema Misferle / hafe fyrergiørt Fie og Fride / epter ſlíkre Myſkun̄ ſem Kongur vill a giøra / ſem fyrr ſeiger.

Hver-

Hvervetna þar sem Syskina-Børn kuña sin a millum Brotleg ad verda/ þa sieu þau sek hälff siöttu Mørk Ressingarlaust/ sem fyrr hefur v. red/ og skiliest ad upp þadañ. Eñ ef þau verda Brotleg i Añad Siñe / giallde Konge 9. Merkur / hvørt sem hañ edur hun verda Brotleg sin a mille / edur vid adra jafnskyllda. Verda þau Brotleg i Þridia Siñe med sama Hætte / fare bæde utlæg sams Ars / sem þau fyrst vid koma / til Kongsins Náda/ an nockra Fie-Lieillda.

Ef þeir Meñ verda Brotleger sem eru Mañe fyr eñ Systrungar ad Frændseme edur Mægdum / giallde Konge hälfa fioordu Mørk i Fyrsta Siñe. Verde þau Brotleg i Añad Siñe / giallde Konge 7. Merkur. Eñ ef þau hafa ecke Fie til/ hafe Ressing/ 2. Vandar-Högg fyrer hveria Mørk sem Og Uden er ad næstum Fardeaum/ utañ þeu sæe Borgunar-Mañ fyrer sig. Kuñe þau i Þridia Siñ Brotleg ad verda sin a mille / edur vid adra jafnskyllda / þa fare strax utlæg af þeim Fioordunge i næstu þriu Aar/ utañ sæ vilie meire Misskun a giöra / er Kongs Valld hefur i Hende / epter Atvikum.

Verde Þrimeñingar Brotliger sin a mille/ hvørt helldur sem er ad Frændsem edur Mægdum / vere sek Þremur Mørkum i Fyrsta Siñ og skilie epter Løgliga Amiñing: Kuñe þau i Añad Siñ Brotleg ad verda epter sitt fyrra bætt Brot/ þa sekest hvørt um̄ sig 6. Mørkum/ og fare añadhvert ur Hieradenu. Eñ ef þau verda fundeñ i þessum Misserkum i Þridia Siñe/giallde 9. Merkur hvert sem so hefur brotted/ og fare Añad af Fioordungenum / hvert sem Syslumañe med Dauti Mañа Raade vyrdest hentugra ad fara skule. Eñ kyñe þau ad falla i Fioorda Siñe/þa vere sek hvert um̄ sig 13. Mørkum vid Kongdoom og misse Hudena; Eñ ef fyrrskrifader Meñ hafa ecke Fie til/þa fæe Ressing epter Marka Tale af Vandar-Høggum/sem fyrr er sagt.

Þær Persoonur sem Brotlegar verda i Þridia og Fioorda Attlegg/ hvørt sem er ad Frændseme edur Mægdum / þa skulu þau skilia/ og giallda Konge 12. Aura hvørt fyrer sig / og fyrerbioodest samañ ad gyptast utañ med Kongs-Leife. Verde þau Brotleg i Añad Siñe/ giallde Konge 3. Merkur/ hvert fyrer sig. Eñ ef þau briota i Þridia Siñe i sama Misferle / giallde Konge 6. Merkur hvert um̄ sig. Eñ ef þau brioota i Fioorda Siñe/ misse Hudena hvertveggе / og giallde øngvar Fie-Sekter.

Þar

Þær Persoonur sem so slega eru Eigergtp[?]ar/ og kuña i Einfelld, um Noordoome Brotleg ad verda / giallde Konge 6. Merkur Fyrsta Siñ hvert um sig. Eñ ef Gyptur Madur tekur Gypta Konu/ edur Gypt Kona Gyptañ Mañ / sekest hvørt um sig 12. Mørkum. Eñ hverk þeirra sem ei hafa Fie til ad gialda ad næstum Fardegum/ sæt Tvo Vandar-Nøgg syrer hveria Mørk Ogolldna/nema sa vilie meire Myskun a giøra sem Kongs-Valld hefur i Hende. Ef þeu falla i Añad Siñ/ og sama Sakferle fün a mille / edur vid adra / añadhvert Einfallt edur Tvøfallt/svare slykum Fe-Sektum halfu auknum hvert um sig og misse Hudena. Eñ hvert sem ei hefur Fie til/ misse Hudena/og hafe ad auk adra Lÿkamlega Refsing/ sem 12. skynsamer Meñ dæma. Eñ ef añadhvert þeirra Maña kuña med sama Hætte i þridia Siñ Brotleg ad verda / hvert helldur þad er i Einfelldum Noordoome edur Tvøfolldum/ z sañproofast medur opinberum Verkum edur log-legum skilryk̄um Vitnum edur þeirra sialfra viliauegre oa losingleg-re oneiddre Medkieñing og Vidgaungu ; þa skulu Kallmeñerner missa sitt Høfud / eñ Konurnar dreckiast epter Kongl. Majest. Reces 2, vÿsan/ utan sialfur Kongur vilie meire Myskun a giøra : Eñ allt Gods og Eigner hiñs Sakada falle til Løglegra Erfingia fyrer Sak-er Fallstar Landsens.

Þeir Meñ sem gieta Børn i Frillu-Lÿfe / gialde 18. Alner hvert um sig a Fyrstu Barneign/eñ 6. Aura ad Añare Barn ign; Ad Þri-dju Barneign 12. Aura hvert um sig. Ad Fioordu Barneign 2. Merk-ur hvert um sig/ og fare af Fiooredungenum. Kuñe þau i Fimta Siñ Brotleg ad verda sin a millum ad Fimta Barne / misse Hudena edur eige st. Skal Presturen til Krolldur uppa þ is Eiñ vettis vegna / og so Sÿslumaduren uppa þeß Vallds vegna / sÿ a Meñ Landsens-ed miña / ad þau allmæte bui þ um Skyrelegum Lÿfnade / og lite med-ur aungu moote i slyk̄um Opinberum Hneixlunum: Þeir Meñ sem liggia i Openberum Frillulifnade / og ecke vilia allmæta epter syns Sokuar-Prests þriar Christelegar Aminningar / te sie þeir sek a hveriu Are slÿkre Sekt sem syrr seiger vid hvert Barn/ Vil ed hañ edur huñ a Fimta Are ei allmæta / þa misse Hudena / og seu þeßvar aminter ædur af Prestenum a hveriu Are/epter þui sem Ordinan-iañ aviÿar.

Dæmdum

Dæmdum Vier med fullu Dooms Atkvæde / efta fesse Vora Slickan og Setninga / i Forsioon og Ambode Vors Nædugasta Herra Kongsens / og Danmerkur Rijkes Raads / þad ad tala og vid ad ceka sem Hans Nogmegtug Nad medur Radenu þætte oss Hans Kongl. Nadar Vndersatum Jnbygginum og Almuga Foolke best henta i þessu ja(n)taka Lande. Treystande Hans Kongl. Nad muni og vid oss Mildelega audsyna i ollum vorum þreyngiande og mæggiande Neudsynium. Sampyckte med oss þenan Doom greindur Befalnings Man Pall Stigsson og bæder Logmeñerner / og settu sijn Jnsigle med vorum fyrrgreindra Mañ Jnsiglum fyrer þetta Bref / sem skrifad var i sama Stad / Tveimur Dogum sijdar / en fyrr seger.

Vier FRIDERICH ANNAR / Med Guds Nad / Danmerkur / Noregs / Venda og Gota Kongungur / Hertuge uti Slesvijk / Holsten / Stormaren og Ditmersken / Grefe i Oldinborg og Delmenhorst. Giorum ollum Vitanlegt / ad Vor Elskulege Pall Stigsson / Vor Mañ / Pijvare og Ambods Mañ a Voru Lande Jslande / hefur haft fyrer Oss einn Doom / sem ad Vorer Vndersatar [illegible] og Logrettumeñ a Voru fyrrnefndu Lande Jslande / um Hoordooms Sakir og Frillulijfnat / og þeir sem Samlagast sijnu eigen Slekte / Sampt hafa / Hvern fyrrefndan Doom Vier hofum Logleted / Sambiect og Stadfest / og nu med þessu Voru opnu Brefe Logleidum / Sambiodum og Stadfestum med sijnu fullre Magt ad vera i ollum sijnum Orden / Puncktum og Artikulum / sem hañ i ollañ Mata utvijsar og innehelldur; Og med þvi ad same Doomur epter þeim grein u Kyrkiulagenn utvijsar um Skoota Mal / svo þeir / sem epter sama Dooms Skickan verda fundner i Doomdum ad Samlagast sijnu eigen Slekte / skulu missa Lijfed / og allt þeirra Gods skule vera falled under Oss og Kruunuña / þa i fra þad / ad vorer [illegible] Vndersatar a Jslande ecke skule Mormast / se ad þeirra Gods og Erfda Gots skule undañ þeim ganga / þa hofum Vier af Vorre sierlegre Goodvild og Nad Vægt og tilskipad / og nu med þessu Voru Opnu Brefe Vægium og Tilsettum fyrrnefndum

nefndum Articulum um Oboota Mal / i þañ Mata / ad hver sem epter þeña Dag samlagast sialfs siins Slekte / e med slijkum Löstum finnast sku-lu missa Lijfed / og Hans Lausa Aurar skulu vera fyrergiorter, und r Oss og Crunnna / eñ þeirra Odul og Erfda Gots skal falla til þeirra Loglegra Erfingia: Fyrerbioodande þar fyrer öllum / hverier hellst þeir eru edur verda kuña / sierdeilis Vorum Fovetum og Embættis Moñum / og öllum odrum / fyrr-nefnda Vora Undersata a Islande / hier i moot epter þeña Dag uppa þeirra Odu og Erfda-Gots / fyrer þær Saker sem fyrr-nefndur Doomur iñeheldur / epter þvi s m fyr skrifad stendur / ad mnandga edur Forsang ad giöra / edur i nockurn Mata ad Oforrétta / under Vora Hollustu og Nad. Giefed a Vorum Garde Lund þañ 13. Dag Aprilis / Anno Domini 1565.

Prentad epter þeirre Vidimeradre Copie / sem Meñ vita Rettasta til vera þañ 14. Junii 1743.

Utlegging
Yfer
Laga-Eyd /

Og Aviking til þeirra / sem hañ fyrer Rette vinna.

Hver sa Madur sem vill sveria nockurn Eyd / skal upprietta þria Fingur / sem er / Þumal-Fingurinn / Visse-Fingurinn og Mid-Fingurenn: Med þeim Fyrsta Fingre / sem er Þumal-Fingurenn / merkest Gud Fader / med Visse-Fingrenum / Gud Sonur / med þeim þridia Gud Heilagur Ande. Þadra Tvo miñe Fingur beiger hañ nidur i Loofañ / sa Eine merker Mañsens ypparlegu Saal / sem hulenn er i Mañernum: Sa Fimte og miñste Fingur merker Likamañ / lijka so sem hañ er litell og lietvægur ad virda a moote Saaluñe. Med allre Hendeñe merkest Eiñ Einasle Almattugur Gud / og Skapare / sem hefur skapad Mañeñ og allar Skiepnur a Himne og Jordu. Hver sa Madur sem nu er so Ogudlegur / Fordiersaulegur og sialfum sier so Nauds fullur / ad hañ sver rangañ Eyd / edur ecke helldur þañ Eyd / sem hañ hefur svared / hañ syndgar a þañ Hatt / sem hañ villde seigia: Ef eg sver falsklega / þa straffe mig Gud Fader / Gud Sonur og Gud Heilagur

Ande /

Ande / ad Guds Himneska Fødurs Skøpun / er hañ skapade mig og alla Meñ epter siñe Myrd / þar med ad ell hañs Fødurleg Giæska / Naad og Myskunseme / kome mier ecke ad Gagne / helldur ad eg sem eiñ Moot þrooanlegur / Hardhnackadur Þverkrodsen Madur verde straffadur eilijflega i Helvijte. Item / Hvør sa Madur / sem sver raungañ Eyd / edur ecke helldur svareñ Eyd / Heñ talar lijka sem hañ villde seigia. Ef eg sver Rangmuglega / þa straffe mig Gud Fader Gud Son / og Gud H. Ande / so ad Guds Sonar / vors HErra JEsu Christi lijdelsa Hølldugan / hañs dijrmæte og Bloodruge Sveite / hañs Saklaus a [illegible] Pijna / hañs heilaga dijrmæta Blood / sem var uthellt fyrer Mañkynsens Synder / hañs forsmanar eg Dauda / hañs [illegible] V [illegible] / hañs Dijrdlega og Vollduga Uppstigning / og allt þad sem JEsus Christur vor Einaste Medalgaungu Madur hefur utvegad oss um Verølldum / vere mier allt samañ til Onijtis / og stode mig ecke til Saaluhiälpar / helldur ad JEsus Christur sie mier a þeim sijdasta Doge eiñ strangur Doomare / sem mig fyrer miña Misgiørninga Saker dæme og fordæme med sijnu strønga Dooms Atkvæde til eilijfrar Pijnu / og afhende mig i Valld Helvijtes Bødlei / ad kveliast Eilijflega. Item: Hver sem falsklega sver / edur ecke helldur svareñ Eyd / hañ talar eins sem hañ segde: Ef eg sver falsklega / þa straffe mig Gud Fader / Guds Son / og Gud H. Ande / so ad Verk H. Anda / sem utgeingeñ er og sendur þeim Heilegu Postulum og ødrum Riett Truudum til Hugeunar / kome mier ecke til Hialpar / helldur ad eg værde utelukttur fra Samfvæm Christelegrar Kyrkiu / koote ecke heñar Bæna til gods / edur verde þeirra Hluttakande / og ad Evangelii Huggunarrijku Predikaner hiälpe mier eckert / minar Synder verde mier alldrei fyrergiefrar / og ad eg ecke uppriise til þeirrar Dijrdar sem þeim Riett Truudu af Eilijfd er fyrerbueñ / helldur ad eg verde utsnaradur med Lijfe og Saalu i eilijfa Fyrerdæming. Item: Hver sa Madur sem Ranglega Sver / hañ mootmiæler og afsteiger Gud Fødur / Gud Son / og Gud Heilagañ Anda / og alla Guds Gooda Heilaga / og þa H. utvølldu Einala Giefur sig med Lijfe og Saal Dioflerum i Valld / og eirnum hañs Selskap i Helvijte / þar ad blijfa og breña med þeim i Helvijtes Afgruñe um Eilijfd / hvadañ eingeñ Endurlausn er. Item: Hver sa Madur sem Falsklega Sver / hañ talar eins og hañ villde seigia: Ef eg Sver rangt /

þa

þa vere bølvad allt þad eg i þessare Verølldu ma og hefe: Bølvud vere min Jørd / Akur og Einge / so eg alldrei af þvi moote nockurs Avaxtar / edur Grooda: Bølvad vere mitt Fe / minn Kvikfenadur / miner Sauder / so ad þad alldrei uppfra þessum Deige þrijfest edur fyrer mier luckest; Ja / Bølvadur vere eg i øllu þvi eg tek mier fyrer ad giøra.

O Madur / grunda þetta med mesta Athygle / og yfervega hvad hrædelegann / hardann og strangann Doom þu feller yfer sialfann þig / nær þu sver Falsklega. Eitt Froomt og Christed Hiarta mætte med øllum Rette hrædast og skialfa þar vid / þar ed einn rangur Eydur hefur þetta med sier / Ad einn Meinsæris Madur giefur sig sialfur fra Gude / utelukur sig fra øllum hans Velgiørningum / Lijkamlegum og Eilijfum / og adskilur sig fra allre Christelegre Kyrkiu / og vill vera Eilijflega Forkapadur og Fordæmdur med Lijfe og Saal; Þar fyrer skal sierhver Christenn Madur vakta sig fyrer Følskum / Þarflausum og hastarlegum Eyde / so framt sem hann elskar sijna Saaluhialp / og Sialar Velferd: Þad unne oss øllum Gud Almattugur fyrer sinn kiæra Son / Vorn HErra JEsum Christum / Amen.